

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

§. II. Placidus, discipulus S. Benedicti, vere exstitit, cultusque fuit ante
sæculum XII, quo ejus Acta primum in lucem protracta fuerunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

AUCTORE
J. B.

Usuardus ad diem 15 Januarii S. Macharium S. Antonii discipulum nominavit, nec tamen Maurum Andegavensem S. Benedicti discipulum dixerit, fere respondet Usuardi Pratensis editor; sed æque de Usuardi mente divinat: nam Usuardus præter Attalum et Droctoveum abbates, quorum alter S. Columbani, alter S. Germani discipulus fuerat, nullum norat; utrumque tamen hac nota distinguit; nec id supervacaneum credidit.

nobis apparet.

19 Denique ante sæculum XII, quo ineunte S. Placidi vitam ac Passionem in Occidentem Constantinopoli allatam ferunt, nemini videtur unquam venisse in mentem, ut memoratum hodie in antiquis Martyrologiis Placidum S. Benedicti discipulum fuisse, affirmaret: nam qui illam monachorum Casinensium rogatu e Græca Latinam fecisse dicitur et expoluisse, Stephanus Aniciensis, laborem suum Casinensibus nuncupans, ad hunc modum loquitur: Nec in nos aliquis vel nimis diligens, vel minus cautus devolvere velit calumniam, quasi senescenti mundo novum Martyrem inducamus. Timet itaque, ne non modo antiqui Martyris novam historiam, sed etiam ne novum Martyrem introduxisse videatur: at serione ab huiusmodi calumnia sibi timere Stephanus potuit, quam profligare nullo negotio poterat, si Martyrologia Hieronymiana, Adoniana, et maxime Usuardina, longe lateque tum temporis pervulgata, Placidum Benedictinum memorare putabantur? Serio tamen locutum fuisse, illius conatus prodit, quo hanc a se calumniam depellere statuit: Cum, inquit, authenticus sit Martyr iste, non rudis, nec novitius, sed antiquus; quod ne gratis dixisse videatur, mox ita prosequitur: Teste Orientali ecclesia, quæ triumphos illius per Gordianum monachum expressos in Græco venerata est ab antiquo, et Justiniano imperatore testante, qui per Sacram imperii, Vigilio Papæ directam, canonizari fecit sancti hujus Martyris Passionem. Sed quorsum attinebat ad Græcorum, et quidem, ut suo loco dicitur, sublestæ fidei monumenta lectorem remittere, quorsum de Latinorum incuria et silentio coram ipsis Casinensibus tantopere conqueri, si inter Latinos seu Occidentales Placidiani saltem martyrii testes tam luculentos habebat?

C § II. Placidus, discipulus S. Benedicti, vere exstitit, cultusque fuit ante sæculum XII, quo ejus Acta primum in lucem protracta fuerunt.

S. Placidum
S. Benedicti
discipulum

Miraris fortasse, lector, dum quæri hic audis, exstititne unquam in rerum natura S. Placidus, Benedicti discipulus; verum mirari id desinet, ubi criticos nonnullos eo severitatis esse proVectos, animadvertetis, ut illum ne hominem quidem, nedum sanctum aut martyrem fuisse, existiment: ita Basnagius censet lib. XXI Hist. Eccles. cap. 4, num. 4, tum quod, ut ait, evidens sit, a sæculo sexto ad duodecimum usque SS. Placidi et Sociorum nomina et martyrium nemini nota fuisse, tum quod Actorum multiplices et supini errores facile arguant, non alium illis fuisse parentem, quam ineptum sæculi XII fabu-

latores qui figmento suo conciliandæ auctoritatis ergo Gordiani, qui e S. Placidi Sociis fuerit, nomen affinxit. Sed neutra ratio Basnagium juvat; primum enim, ne nomen quidem S. Placidi a sæculo sexto ad duodecimum usque innotuisse cuipiam, perinde falso ac inconsulte affirmat: nam Leo Marsicanus, sæculi XI scriptor, Placidum novit, cum de illo lib. I, cap. 4 Casinensis Historiæ ita scripserit: Post hæc a pastoribus repertus (S. Benedictus), et demum a pluribus agnitus, a Romanæ quoque urbis nobilibus frequentatus, duodennum ab Æquitio Maurum, a Tertullo vero patritio Placidum, adhuc puerulum, monastica disciplina instituendos accepit. Quin et Placidi sanctitatem et ad Sæculos missionem idem auctor non ignoravit; nam eodem capite hæc præterea habet: Beatum etiam Placidum discipulum suum vir Domini Benedictus tunc ad Siciliam misit. Opus suum Leo Oderisio abbati Casinensi nuncupavit, anno 1105 e vivis erepto ex Camilli Peregrinii calculo, seu decennio circiter prius, quam S. Placidi Acta in Occidentalium notitiam pervenerunt, anno ætatis suæ quinto, ut quidem scribit Petrus diaconus apud Octavianum Cajetanum sequenti § citandus, quem tamen illorum inventorem Basnagius putat.

21 Sæculo IX Bertarius abbas Casinensis idemque martyr, fuit; meministis Placidi in carmine de Vita S. Benedicti his verbis:

Assiduam Placidus dum ferret gurgitis undam,

Obsequiis sanctis hunc tulit unda fluens.
Pergito, Maure celer, Pater illico providus inquit,

Jam trahit unda laci præcipitem Puerum.
Jussa ferens, properat super undas, atque recurrit

Erepto Puer, seu per humum gradiens. Ante Bertarium jam pridem Placidi meminerat etiam Gregorius Magnus in Vita S. Benedicti, sæculi VII initio e vivis ereptus; primum lib. II Dialog., cap. 3, ubi hæc legere est: Tunc quoque bonæ spei suas soboles Æquitius Maurum, Tertullus vero patricius Placidum tradidit: e quibus Maurus junior cum bonis polleret moribus, magistri adjutor cœpit existere, Placidus vero puerilis adhuc indolis gerebat annos. Tum cap. 3, ubi hæc habet: Quos blande consolatos dimisit, et nocte eadem cum parvo puerulo, nomine Placido, cujus superius memoriam feci, ejusdem montis rupem ascendit, ibique diutius oravit. Et rursum cap. 7, quo de Placido submersionis periculo prodigiose erepto agit. Ex quibus manifesto efficitur, falsum esse Basnagium, dum Placido, S. Benedicti discipulo, ne locum quidem inter homines reliquit, et vel ipsius nomen ad sæculum usque duodecimum omnibus ignotum fuisse; quod quidem ex paulo post dicendis uberius confirmabitur.

22 Porro nec altera, ut dixi, ratio Basnagium juvat. Sint Acta S. Placidi erroribus inquinata quantumvis enormibus; auctorem habeant quantumvis ineptum, fabulosum, recentem: ergo quidquid huic libet fingere, de homine commentitio fingit, et ne nomine quidem tenus noto. Quid istud consequentiæ? Vixisse aliquando Placidum, et sæculis XI, IX et VII notum fuisse, ex dictis liquet; neque fieri semper solet, ut, qui fabulas fingunt, commentitios homines fabularum argumentum faciant. Stephanus Aniciensis, num. 19 laudatus, calumniam timuit, ne novum orbi Martyrem obrussisse diceretur; novum,

omnino incognitum fuisse

A inquam, Martyrem, non hominem, qui numquam in vivis fuisset. Simeon presbyter, qui, ut quidem apud Cajetanum tom. I de Vitis Sanctorum Siculorum pag. 483 Petrus diaconus refert, anno 1115 S. Placidi Passionem Salernum attulit, a Joanne, S. Laurentii præposito, veteratoris Constantinopolitani nomen tulit; non quod Joanni S. Placidus esset plane incognitus, sed quod Simeon multa de S. Placido, multa de illius Passione, Gordiani, ut aiebat, manu exarata, et apud majores suos hactenus servata, dixisset, quæ prudenti viro non poterant in falsi suspicionem non venire. Apud eundem Cajetanum pag. 484 narratio texitur, qua anno 1266 duobus sellariis Messanensibus S. Placidus apparuisse, et S. Placidi nomen, ne Messanæ quidem, ubi passus fuit ac sepultus, ad id usque tempus auditum fuisse dicitur; sed hanc legisse sufficit, ut velut fide indignam respuas, et ad risum commovendum magis, quam ad persuadendum accommodatam dicas.

Basnagius

23 En illam: Anno a Partu Virginis MCLXVI, postquam Carolus rex Siciliae regnum occupavit, B. Placidus, S. Benedicti indutus habitum, Messanæ in vico sellariorum, Raymundo et Florello sellariis apparuit, jussitque festum sibi diem, ad id usque tempus inusitatum, omnino celebrarent. Haud abnuere illi; sed quoniam inauditum adhuc fuerat Placidi nomen, nedum institutum hominis, atque res gestæ, quæsierunt, ostenderetur sibi figura corporis, planumque fieret, quid ipse tandem gessisset. Profert ille confestim librum, in quo ipsius Vita conscripta erat. Jubet, populum ne historiam celent: suam vero effigiem hoc modo reliquit. Primario in templo, præsentibus iisdem sellariis, itemque presbytero Jacobo, et Serisergio aditus, pictorem, qui et ipse aderat, effingere imaginem jubet, seque ipsum exemplum inspicere. Monachum exprimit pictor, Mox ad eum conversus, rogaturus, verane esset effigies, nec ne, ediceret, monachum videt nullum, abierat ille, quamvis essent occlusæ fores. Hæc narrationis series, quo fonte proflexerit, dein Cajetanus his verbis exponit: Rem ipsam ita se ab ipso Florello, avo suo, accepisse, in Placidi festo die pro concione sæpeditit Raymundus Doctor et Prior conventus Prædicatorum. Sed historiam hanc totam Placidus Campulus, in S. Placidi monasterio monachus, legisse se refert in libro Sodalitatis S. Placidi, qui Messanæ in templo maximo servabatur. Tum addit: Id facit ad veritatem historiae, quod, Saracenis dominantibus, memoria Passionis coli desiderit, recuperata vero Sicilia, diu adhuc festum non celebraretur, quare in Officio S. Placidi, occasione ejus miraculi instituto, in quodam Responsorio dicitur:

Vera Dei pietas, cui militat ordo vel ætas,
Exhilarat mentes, Placidi nova festa colentes.

perperam contendit:

24 Audiamus tamen, quid Basnagius inde conficiat. Primum descriptam modo apparitionem pro fabula habet; jure an injuria hic quidem mihi sus deque est. At vero præterea, S. Placidum anno 1266 Messanensibus non modo non notum fuisse, sed perenni etiam oblivione involvendum, nisi tunc Raymundo et Florello sellariis apparuisset. Mirum profecto, Basnagium (hominem adeo lynceum, ut, quid de Placido futurum fuisset, nisi anno 1266 sellariis se manifestasset, perspexerit) alteram unius ejusdemque narrationis partem, quæ S. Placidi apparitionem complectitur ut fabulosam; alteram contra, qua nimirum Sancti nomen,

nedum institutum, gestaque supra dicto anno inaudita fuisse dicuntur, ut certam habuisse, quasi et hanc in dubium aut falsi crimen vocare nescas foret. Cajetanus equidem verbis supra citatis S. Placidi cultum apud Messanenses, Saracenorum jugo oppressos, desisse fatetur: at memoriam illius anno 1266 nullam fuisse, non dicit. Dicunt alii, prædictam S. Placidi apparitionem in causa fuisse, cur primum cultus illi sacer exhiberi cæperit, quod si ita, ut aiunt, revera se habet, levi nimirum sane de causa id contigisse, nemo, ut reor, diffitebitur: at longe sese aliter habet. Fac enim tantisper, apparitionem illam sæculo XIII ad eum, quo ferunt, modum accidisse, ac tum festum diem S. Placido apud Messanenses constitutum, quid ni fuerit ista apparitio Placidiani cultus postliminio restituti occasio, non primum instituti ratio? Nul- lum dices, antiquioris cultus vestigium exstat. Atqui contrarium jam ostendo.

ACTORE
J. B.

25 Verba Leonis Marsicani, qui ante allatam, ut aiunt, in Occidentem S. Placidi Passionem scripsit sæculo XI, num. 20 dedi, quibus ille Placidum Beati titulo insignivit, ejusque in Siciliam missionem memoravit. Ruinartius § in Apologia pro S. Placido Breviarii Casinensis, sub Oderisio E hujus nominis I Casinensi abbate, seu sæculo XI scripti, mentionem facit, atque illi Litanias insertas, in quibus S. Placidus una cum S. Benedicto, ac altero hujus discipulo S. Mauro invocatur: porro consuli illud posse apud PP. Oratorii Luitæ via S. Honorati, habet cap. 4, § 1 Apologia pro S. Mauri in Gallias missione. Alteras præterea Litanias idem auctor ibidem citat, a Cardinali Bona in Appendice Rerum Liturgicarum editas ex codice Ms. Cardinalis Chisii, olim vero Monasterii S. Vincentii Ordinis S. Benedicti, haud procul Vulturni fluminis fonte siti, una cum fragmento Missæ, haud absimilis illi, quam Mathias Illyricus in medium protulit. Quinque dumtaxat e monachorum et eremitarum classe in illis Sancti nominatim invocantur hoc ordine: S. Benedicti, S. Maure, S. Placide, S. Severine, S. Romane. Codicis scripti epocham sæculo X vel initio XI Cardinalis Bona affixit: Eiusdem ævi, inquit lib. 1, cap. 12, num. 4, decimi nimirum sæculi, est codex Chisius, nam characterem Longobardicum, quoscriptus est, in fine ejus sæculi desisse viri periti a me consulti asseverant. Idem colligitur, ex Sanctis, qui prima parte libelli in Litanis recensentur, nam cum omnes sancti monachi singillatim invocentur, non tamen illi, qui circa annum millesimum et deinceps floruerunt. Notæ quoque musicales, quibus in ordine Missæ prænotantur «Gloria in excelsis» et «Dominus vobiscum» illæ sunt, quæ in usu erant ante Guidonem Aretinum, qui, ut Sigebertus in Chronico scribit, sub annum 1028 floruit.

sed non modo notum

F

26 Adhæc in Vaticanae basilicæ Bibliotheca ante seculum XII fuisse, sed etiam Litanias asservantur, in quibus, teste Mabillonio tom. I Itineris italici pag. 144, pro Sabbato sancto quidam Sancti invocantur hoc modo: Sancte Gregorie, sancte Augustine, sancte Ambrosie, sancte Hieronyme, sancte Bede, sancte Antonie, sancte Paule, sancte Basilie, sancte Benedicte, sancte Maure, sancte Placide. Ex casibus vocativis, in iis hic terminatis, arguit Ruinartius, Litanias illas jam ante sæculum nonum fuisse exaratas. Cur ita sentiat, cap. 4, § 1 Apologia pro Missione S. Mauri in Gallias aperit: nam, inquit, a Caroli Magni ætate non is fuit nominum propriorum Vocativos exprimentis usus: exstant Caroli Litanias tom. II Analectorum: exstant

ante seculum XII fuisse, sed etiam

LECTORE
J. B.

stant item *Litanie Caroli Calvi in Bibliotheca Colbertina*: at pauca in illis nomina sic terminantur, in his nulla. His addo prolixas *Litanias ab Aleuino, Caroli Magni præceptore*, compositas, in quibus pariter nullum nomen eo modo terminatum occurrit. Idem in *Litanis Corbeiensibus*, quas alias Menardus in *Observationibus in lib. Sacramentorum S. Gregorii Papæ pag. 156*, alias Meibomius tom. I *Rerum Germanicarum pag. 762* exhibet, videre est. Quæ quanquam ita se habeant, tanta tamen harum *Litaniarum antiquitas mihi indubitata non est*, partim quidem ob *Mabillonianum loquendi modum*, partim vero etiam ob non ita jam inde a sæculo nono ubique obliteratum hujusmodi terminationum usum, quin et in *Litanis multo serius scriptis interdum adhibitus reperitur*.

cultu sacro
affectum

27 Quidam, inquit *Mabillonius*, Sancti invocantur hoc modo: Sancte Gregorie, sancte Ambrosie, sancte Antonie, sancte Basilie. Cum præterea legis: Sancte Augustine, sancte Hieronymo etc., nihil inusitatum, nihil singulare et observatione dignum legis: id igitur indicare voluisse *Mabillonius videtur*, quorundam tantum Sanctorum nomina in *Litanis istis Vaticanis occurrere*, quorum Vocativi casus recentiore loquendi scribendique more in i desinant; at in illis recepto ante sæculum nonum more in e terminentur: quamquam nomina non desint in iisdem ejusdem generis alia, quæ in i consueto more terminentur. Jam vero Operum Venerabilis ac Eminentissimi S. R. E. Cardinalis Thomasi, a Blanchinio editorum tom. I, par. 2, pag. 476, *Litanie habentur ex codice in idem Vaticano sæculi x desumptæ*, in quibus legere est: S. Ylarie, S. Blassie; uti et: S. Corneli, S. Laurenti etc. Porro etsi codici sæculi x inserta sint, sunt tamen eo sæculo recentiores: quippe in quibus S. Dominicus Calciatensis, ut ibidem adnotatur, invocetur, qui sæculo xi aut xii floruit, qua de re vide tom. III *Maii pag. 467*. Ut adeo Vocativorum aliquot in i terminatio indubitato nequeat esse indicio, *Litanias*, in quibus reperitur, ante sæculum ix fuisse conscriptas: at quia frequentiores saltem sunt hujusmodi terminationes in *Litanis a Ruinartio et Mabillio num. superiore laudatis*, verum fortassis est, quod de earum antiquitate *Ruinartius judicium tulit*.

monumenta
varia

28 Edidit Muratorius tom. VII *Scriptorum Rerum Italicarum a col. 935* Excerpta quedam ex antiquo *Casinensis ecclesie Martyrologio*, in quibus hæc leguntur: in Non. Oct. Apud Siciliam, natale S. Placidi beatissimi martyris cum sociis suis Eutichio, Victorino, et aliis triginta Placidum S. Benedicti discipulum hic memorari, ostendunt, quæ illic præterea sequuntur: Pro quo pater ejus Tertullus patricius decem et octo patrimonii sui curtes beatissimo P. Benedicto obtulit. Teste Erasmo Gattola, *Casinensis archivi custode*, part. 2 *Accessionum ad Historiam Casinensem pag. 824* litteris Longobardicis id exaratum fuit, abbas Desiderii (alias Victoris Papæ III) jussu, de quo Petrus diaconus cap. 63, lib. III *Chronici Casinensis*, tom. IV *Scriptorum Rerum Italicarum inserti*, scribit: Codices namque nonnullos in hoc loco describi præcepit, quorum nomina hæc sunt: nimirum inter alia plura, Sacramentorum cum Martyrologio. Accessisse huic Martyrologio sive ad marginem, sive calcem foliorum, Sanctorum nomina idem Gattola tradit, qui ab antiquis recentiora loco citato distinxit, ne sua codici periret antiquitas: sed citata de S. Pla-

cido verba, velut prima manu exarata, reliquit intacta. Vidit eundem Casini anno 1685 *Mabillonius*, et tom. I, pag. 425 *Musei Italici* hanc illius mentionem fecit: In vetusto Calendario Casinensi, quod annos sexcentos præfert, hæc adscripta sunt aureis partim litteris. Tum recitatis supra *Martyrologii seu Calendarii verbis* subdit: Hæc primaria manu, sed « Octavæ S. Placidi, » minus antiqua. Durus sit, qui viro eruditissimo et oculato testi hic fidem denegat.

29 Atque hæc quidem monumenta sunt magis ostendunt; probata, unde, ante protracta in lucem sæculo primo xii S. Placidi Acta, ejusdem apud homines memoriam viguisse, conficitur: ejus missionem in Siciliam Leo Marsicanus, cultum *Litanie num. 23 citat*, martyrium denique codex *Casinensis* mox laudatus non obscure testantur. Ajciet his *Ruinartius Litanias*, quas Pontificale Romanum, in *Bibliotheca regia servatum*, habet: antiquum id vocat, at nec illius, nec *Litaniarum etatem* prodit, solumque ait, SS. Benedictum, Maurum, et Placidum continua serie in illis invocari, prout etiam in *Litanis e Cardinali Bona allatis* fieri vidimus. Sumpsit mihi, in his monumentis ubique agi de Placido, S. Benedicti discipulo, quem quidem Leo Marsicanus ac *Casinensis codex* non obscure designant. Sed neque de alio quopiam in *Litanis* agi, propterea judico, quod S. Benedicto, magistro suo, et S. Mauro condiscipulo proxime Placidus subjiciatur: neque enim fortuito id contigisse videtur, sed consulto, ne ejusdem instituti monachi, et erecta olim necessitudine conjuncti, aut a se mutuo, aut a communi magistro discipuli se jungerentur. Hinc S. Placidus, etsi martyr, inter sanctos monachos ac eremitas in illis verosimillime relatus est. Coarcti quoque S. Benedicto fuere reliqui sancti monachi, qui in *Litanis e Cardinali Bona citatis* post S. Placidum nominatim invocantur, nempe SS. Secerinus et Romanus (quorum ille abbas *Aganensis* anno 507 obiit, hic vero S. Benedicti nutritus fuit quantum quidem conjicere fas est) ut adeo Maurus quoque et Placidus in illis pariter memorati. Benedicto æquales fuisse, ac ad illum peculiari quadam etiam ratione pertinuisse videntur, sicut et *Scholastica*, S. Benedicti soror, mox post monachos primo inter sanctas virgines loco memorata.

F
missis monu-
mentis aliis,

30 Adducere hic nolim ad confirmandum antiquum S. Placidi Benedictini cultum *Litanias*, quas e *Bibliotheca Casinensi* eruit, ediditque *Arnoldus Wion lib. v Ligni Vitæ a pag. 620*; licet in illis pariter SS. Benedictus, Maurus et Placidus textum non interrupto in eo cœnentur: has ille characterem Longobardico exaratas ait, quod quidem non inficior: at, quæd addit, per *Gregorium Magnum*, grassante in Urbe gravi pestilentia, qua etiam *Pelagius Papa, Gregorii decessor*, exstinctus fuerat, sub finem sæculi sexti fuisse ordinatas nescio, quo vade affirmet. Inserta illis *Litanis SS. Gregorii, Isidori et Columbani nomina*, qui, vergente ad finem sæculo sexto, nondum a vivis abierant, recentiorum earum etatem arguunt. Leguntur in illis præterea, quæ sequuntur: Ut Congregationem nostram in sancta religione conservare digneris. Verum quis hic, non Pontificis, sed monachi potius, loquelam non agnoscat? Quod si cum *Wione* quispiam adstruat, interpolatorum hæc esse additamenta; quæro, unde liqueat, reliquum *Litaniarum textum* ab interpolatione intactum permansisse, nec e monachis *Casinensibus* unum aliquem fuisse, qui illis S. Placidi nomen

pro

A pro sua in hunc pietate, etiam post allatam, ut aiunt, in Occidentem S. Placidi Passionem, addiderit? Nec obstat Longobardicus Litaniarum character; quippe qui saeculo etiam XII Casinensibus in usu fuit, teste Joanne Baptista Maro in caput 47 Petri Diaconi Casinensis de Viris illustribus Casinensibus, ubi sic habet: Item (exaravit Petrus diaconus) Regestum pervetustum sign. num. 86 characteribus Longobardicis in membranarum scriptum ex mandato Senioretti abbatis etc.: hic vero ab anno 1127 ad annum 1137 Casinensibus praefuit.

de quorum
antiquitate

31 Neque Petri Damiani, qui saeculo XI scripsit, hic utar testimonio, quamquam de illo Arnoldus Wion lib. III Ligni Vitae ad diem 5 Octobris ad hunc modum loquatur: In eadem libraria (Casinensi) pulpito septimo reperiuntur nonnulli versus heroici de eodem Sancto (Placido), qui ex inscriptione videntur esse Petri Damiani. Hujus, inquam, hic mentionem non fecero, tum quod versus illos ipsemet Wion Petro Damiani dubitanter adscribit; tum quod hujus Opera opere collegerit, typisque ediderit Constantinus, monachus S. Nicolai de Arena Catanensis, Congregationis Casinensis Ordinis S. Benedicti, nec tamen in his praedicti versus locum habeant usquam. Asseverantius quidem de Theodino paulo ante haec scripserat Wion: D. Theodinus monachus in ejusdem Martyris (Placidi) solemnitate alios duos Sermones ad fratres habuit, et primi quidem initium est: «Hodierni diei» alterius vero: «Praesentis festi memoria» qui omnes reperiuntur Ms. in Bibliotheca Casinensi, et in libello quodam cameræ R. P. Abbatis deputato.

B At quis hic Theodinus fuerit, quo tempore istos de S. Placido ad fratres sermones habuerit, tacuit Wion. In Casinensium abbatum Catalogo apud Erasmusum Gattola ad calcem Casinensis Historiae pag. 931 bini hujus nominis Casinenses abbates occurrunt, quorum prior anno 1166, posterior inter annos 1251 et 1263 Casinensibus praefuit: at cum Wion de Theodino monacho sermo sit, de neutro intelligendus videtur. Tertius in Catalogo Monachorum Casinensium dignitate illustrium ibid. pag. 935 occurrit; qui sub annum 1061 ab Alexandro II Pontifice e monacho Casinensi ad S. R. E. purpuram euectus, ut refert Chronicum Casinense lib. III, cap. 26; atque idem videtur, qui Theodinus a Wione memoratus, licet Theodinus ibidem appelletur. Certe ita etiam sensit Ciaconius lib. I Historiae Pontificum Romanorum ad annum 1061 de Theodino Cardinali, praeter alia, scribens: Scripsit, ut refert Wion, sermones de S. Placido.

minus nobis
constat.

32 Ex quibus, si vera Wion scribit, duo intelligimus, alterum, sermones illos ad fratres de S. Placido verosimillime habuisse Theodinum, priusquam ab Alexandro II, qui ab anno 1061 ad annum usque 1073 Pontificatum protraxit, Romana purpura donaretur: alterum vero, jam tum Casinensibus in usu fuisse, ut S. Placidi memoriam quotannis festa solemnitate recolerent; atque adeo hinc etiam efficitur, primam S. Placidi notitiam Actis Graecis, saeculo XII in Occidentem primum allatis, non deberi. Tres praeterea Hymnos Mss. ex Breviario quodam membranaceo caenobii S. Zenonis Veronae descriptos, et in S. Placidi Sociorumque laudem compositos, idem auctor exhibet; at nihil de illorum aetate lectorem monuit. Raynaldus, Casinensis abbas, trium pariter Hymnorum in laudem S. Placidi, ut idem Wion refert, auctor, anno dumtaxat 1137 Casi-

nensis caenobii praefecturam accepit. Denique praeteriri hoc loco non possent, quas laudat Wion, Siculorum ad S. Benedictum, et Gordiani altera ad S. Maurum, altera ad Vigilium Papam, aliisque generis ejusdem Epistolae; modo de illarum sinceritate constaret: verum de his infra; quae enim hoc § dicta sunt, per se sufficiunt, tum ut refutentur ii, qui S. Placidum, nec in vivis quidem umquam fuisse, nec prius in Ecclesia cognitum, quam protrahi in lucem Acta ejus Graeca ceperint, contendunt; tum etiam, ut sacrum qualemcumque cultum ante saeculum duodecimum S. Placidus obtinuisse, saltem in Italia, ostendatur. Itaque ad ejus Acta progredior.

AUCTORE
J. B.

§ III. Acta S. Placidi multiplicia, sed omnia sublestae fidei.

Sancti Placidi martyris Benedictini res gestae ac passionem posteritati plures transcripsisse feruntur, nimirum Gordianus monachus, Petrus Diaconus Casinensis, et Stephanus Anciensiensis, de quibus Arnoldus Wion lib. III Ligni vitae in Annotatis ad diem 5 Octobris in hunc modum loquitur: Passionem (S. Placidi et Sociorum) scripsit, imperatore Justiniano jubente, duplici stylo, Graeco videlicet et Latino, Gordianus monachus: Latinam adferunt Lippomanus tom. IV, et Surius tom. V hac die: Graeca vero, in Latinum conversa, extat Ms. in caenobio montis Casini tali exordio: «In claro et renitenti triumpho» quae est apud Surium tom. VII. Secundo loco eam composuit D. Stephanus, Anciensiensis episcopus, quam vidi Ms. ibidem sic incipientem, «Sub S. Spiritus disciplina.» Tertiam itidem reperi sub nomine Petri diaconi, quam se composuisse idem Petrus fatetur lib. IV, cap. 68 (alias 66) quae sic incipiebat: «Gymnosophistarum mos.» Anno 1686 Casinensem Bibliothecam Mabillonius quoque lustravit, is tom. I Itineris Italici pag. 123 eadem de re haec habet: De vita S. Placidi apud Casinum diligenter inquisivimus, et de Vita S. Mauri. Triplex ibi reperta beati Placidi Vita: una jam vulgata (a Surio Trimestri IV a pag. 63, et recusa in Actis Sanctorum Benedictinorum Saec. I a pag. 43) sub nomine Gordiani, antiqua: altera per Petrum diaconum ac monachum Casinensem, ad Gregorium praesulem: tertia per Stephanum Anciensem. Utraque inedita (non viderat forte Mabillonius Octavii Cojetani Opus de Sanctis Siculis anno 1657 Panormi impressum) et ex Graeco (sic isti auctores aiunt) translata. Primae Vitae folia ante annos septingentos descripta ad compingendos alios codices detracta invenimus.

Acta S. Placidi multiplicia:

E

F

33 Gordianum una cum S. Placido Casini monachum egisse, ac inde in Siciliam abeunti comitem adhaesisse, quin et illius martyrii spectatorem fuisse, Acta ipsa, quae Gordiani nomine venditantur, expresse perhibent: magni proinde faciendi essent Acta a tali auctore conscripta, si modo et haec vere dicerentur, et Acta ipsa ad nos sincera pervenissent. Sed neque fundate satis Acta ulla S. Placidi Gordianus scripsisse dicitur, neque, si scripserit, ad nos integra pervenerunt. Falsum primo apparet, quod Wion ait, Gordianum Acta S. Placidi Graece et Latine scripsisse: Graece quidem id illum praestitisse, habent Acta Latina, tum quorum exordium est, In claro et renitenti triumpho,

Graeca Gordianus